

BORONENKOV v. Ukraine (№ 9987/14)

Обставини справи

Справа стосувалася скарги заявника на порушення його прав за статтею 11 Конвенції з огляду на притягнення його до адміністративної відповідальності та накладення на нього штрафу за участь у публічному заході у супереччю попередньо накладеній судом забороні його проведення.

Заявник, Viktor Vsevolodovych Boronenkov, є громадянином України, який народився в 1976 році і на час розгляду справи проживав у місті Запоріжжі.

13 травня 2013 року міський голова міста Запоріжжя оголосив, що у суботу, 18 травня 2013 року, з 8:00 до 20:00 у центрі міста заплановано проведення відповідних святкових заходів з метою відзначення Міжнародного дня сім'ї.

17 травня 2013 року міська адміністрація звернулася до Запорізького окружного адміністративного суду із позовом про заборону політичній партії ВО «Свобода», громадській організації «Вимпел України» та організаціям «К.» і «У.» проводити публічні заходи в центрі міста 18 травня 2013 року. Зокрема, ВО «Свобода» мала намір провести мітинг на підтримку всеукраїнської акції «Вставай, Україно!». Метою мітингу було «привернення уваги громадськості до соціально-правових проблем в Україні». Міська адміністрація заявила, що їй буде важко забезпечити проведення заходів, запланованих цими організаціями, одночасно з заходами, запланованими нею з нагоди Міжнародного дня сім'ї. Крім того, адміністрація була повідомлена про ці заходи лише 14 та 15 травня 2013 року і, таким чином, не мала достатньо часу, щоб скоригувати заходи безпеки в центрі міста на ці дати.

17 травня 2013 року Запорізький окружний адміністративний суд задовольнив позов міської адміністрації та заборонив ВО «Свобода» та низці інших організацій проводити мітинги 18 травня 2013 року на площі Маяковського.

17 травня 2013 року заявник, який був членом ВО «Свобода» повідомив Запорізьку міську раду про намір організувати, як приватна особа, захід у центрі міста на підтримку всеукраїнської акції «Вставай, Україно!».

18 травня 2013 року, приблизно о 16:45, в центрі міста почали збиратися люди, які носили та демонстрували символіку ВО «Свобода». Заявник звернувся до учасників через гучномовець, оголосивши про початок мітингу. При цьому міська адміністрація повідомила учасників про рішення суду від 17 травня 2013 року та попросила їх розійтись, однак ця вимога була проігнорована. Учасники, зокрема, зазначили, що прийшли на мітинг на запрошення заявника і рішення суду на них не розповсюджується. Близько 18:00 учасники мітингу провели зустріч з представниками міської

адміністрації. Згодом учасники продовжили мітинг, знявши з себе розпізнавальні знаки, що вказували на їхню приналежність до ВО «Свобода». Мітинг завершився близько 21:30.

24 травня 2013 року міліція звинуватила заявника у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

27 травня 2013 року Орджонікідзевський районний суд м. Запоріжжя зобов'язав заявника сплатити штраф у розмірі приблизно 39 євро за проведення публічного заходу всупереч рішенням суду від 17 травня 2013 року. 5 липня 2013 року Апеляційний суд Запорізької області відхилив апеляційну скаргу заявника, і рішення від 27 травня 2013 року стало остаточним.

В свою чергу, заявник стверджував, що він організував захід 18 травня 2013 року як приватна особа, і що рішення від 17 травня 2013 року його не стосувалося.

Звертаючись до ЄСПЛ, заявник скаржився за статтею 11 Конвенції на порушення його права на свободу зібрань. Також він скаржився за статтею 6 Конвенції на те, що національні суди винесли рішення не на його користь і відмовилися заслухати свідків та дослідити запропоновані ним докази.

Рішення Суду

У контексті заперечень Уряду щодо незначної шкоди, завданої через накладення на заявника штрафу, ЄСПЛ повторив, що порушення права, яким би реальним воно не було з суто юридичної точки зору, має досягти мінімального рівня серйозності, щоб вимагати розгляду міжнародним судом. Оцінка такого мінімального рівня є відносною і залежить від усіх обставин справи. Серйозність порушення повинна оцінюватися з урахуванням як суб'єктивного сприйняття заявника, так і того, що саме об'єктивно знаходилось під загрозою в конкретній справі. Суб'єктивне сприйняття має бути обґрунтоване об'єктивними підставами. Порушення Конвенції може стосуватися важливих принципових питань і, таким чином, завдавати значної шкоди незалежно від матеріального інтересу (див. рішення у справах *Korolev v. Russia* (ухв.), № 25551/05, від 1 липня 2010 року щодо статті 6 та *Obote v. Russia*, № 58954/09, § 28, від 19 листопада 2019 року щодо статті 11). ЄСПЛ також нагадав, що право на свободу зібрань є основоположним у демократичному суспільстві і так само як і право на свободу вираження поглядів, є однією з основ такого суспільства (див., серед інших, рішення у справі *Navalnyy v. Russia* [GC], № № 29580/12 та 4 інших, § 98, від 15 листопада 2018 року) (пункт 16 рішення).

Суд вважав, що у цій справі, стосовно обох скарг, поданих заявником, існувало декілька факторів, які зменшували істотність будь-якої «шкоди», якої

зазнав заявник внаслідок подій, на які він скаржився (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі *C.P. v. the United Kingdom* (ухв.), № 300/11, § 43, 2016).

Так, ЄСПЛ вказав, що подані ВО «Свобода» та заявником повідомлення по суті стосувалися однієї і тієї ж події – мітингу на підтримку акції «Вставай, Україно!» у центрі міста Запоріжжя 18 травня 2013 року, метою якого було «привернення уваги громадськості до соціальних та правових проблем в Україні», що є дуже загальним описом, з якого не можливо встановити конкретне питання, що мало надзвичайно важливе значення.

Суд також зазначив, що заявником не було наведено жодних аргументів на підтвердження того, що накладений на нього штраф (39 євро) був суттєвим за обставин, що мали місце у його ситуації (див. згадане вище рішення у справі *Obote*, § 31). Крім того, не існувало жодної загрози, що такий штраф міг в подальшому призвести до більш суворого покарання. До того ж заявник зміг провести відповідний мітинг протягом всього запланованого часу, а саме чотирьох годин. У зв'язку цим ЄСПЛ не вважав, що оскаржувані заходи мали якийсь «стримуючий вплив» на здійснення заявником його права на свободу зібрань.

ЄСПЛ звернув увагу, що у деяких попередніх справах Суд встановив, що незважаючи на відносну тривіальність покарань, накладених на заявників, шкода, якої вони зазнали, була достатньо значною, щоб вимагати розгляду їхніх справ по суті. Водночас обставини даної справи відрізняються у низці важливих аспектів.

Зокрема, у згаданій вище справі *Obote v. Russia* поліція розігнала акцію за 20 хвилин. У справі *Öğrüt and Others v. Turkey* (№ № 60087/10 та 2 інших, від 19 грудня 2017 року), на відміну від цієї справи, заявники були правозахисниками, яких неодноразово штрафували, і, з огляду на фінансовий стан заявників, розмір штрафів міг мати на них значний вплив (там само, § 53). Також ЄСПЛ вважав за необхідне зазначити, що в цій справі мета демонстрації була досить розмитою і не була пояснена заявником на жодному етапі національного провадження або перед Судом (на відміну від справ, в яких заявники були покарані, незважаючи на суспільну важливість мети, якої вони конкретно намагалися досягти: *Öğrüt and Others*, згадане вище, §§ 7, 11, 15, 19, 23, 26, 30, 34, 38, *Yılmaz Yıldız and Others v. Turkey*, № 4524/06, §§ 7 та 9, від 14 жовтня 2014 року, та *Akarsubaşı and Alçiçek v. Turkey*, № 19620/12, § 6, від 23 січня 2018 року) (пункт 22 рішення).

На підставі вищевикладеного ЄСПЛ виснував, що заявник не зазнав істотної шкоди у розумінні підпункту (b) пункту 3 статті 35 щодо його скарги за статтею 11 Конвенції. Беручи до уваги зв'язок між скаргою заявника за статтею 11 Конвенції та його скаргою за її статтею 6 щодо процесуальних недоліків у провадженні, яке призвело до накладення штрафу, Суд дійшов такого ж висновку щодо останньої скарги. З огляду на обставини справи, ЄСПЛ

також вважав, що повага до прав людини, як це визначено в Конвенції та протоколах до неї, не вимагає розгляду скарг заявника за статтями 6 та 11 Конвенції по суті.

Як наслідок ЄСПЛ визнав заяву неприйнятною відповідно до підпункту (b) пункту 3 статті 35 Конвенції. У зв'язку з цим Суд не вбачав необхідності розглядати заперечення Уряду щодо невичерпання національних засобів правового захисту.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною та відхилено.

Ухвала в цій справі прийнята Палатою 2 квітня 2024 року, оприлюднена 7 травня 2024 року та є остаточною.